

Večernik

Leto III. (X.), šte. 177

Maribor, sreda 7. avgusta 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglas po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelok »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Likvidacija vojne

Je po mnenju mnogih naloga in cilj sedanje haaške konference. Morda izraz ni v bistvu pravilen. Ne gre za likvidacijo vojne sploh, ampak za likvidacijo posledic zadnje velike vojne pod vsestransko sprejemljivimi pogoji. Končna rešitev reparacijskega vprašanja je v zvezi z vprašanjem medzavezniških dolgov in v zvezi s predčasno evakuacijo Poruhirja v prvi vrsti finančno-gospodarska, obenem pa tudi važna politična zadeva. Ne bomo razpravljali o vprašanju, ali bo konferenca uspela ali ne. Dejstvo, da so oficijelni predstavniki obeh glavnih držav, Angleži in Francozi, v principu absolutno za pozitivni rezultat konference, mora odstraniti vsak dvom o uspehu konference. Tu nas tudi ne sme motiti, da so delegati Anglije proti sedanjemu obliki Youngovega načrta in za to, da je ta načrt treba temeljito korigirati. Tudi dejstvo, da so v Nemčiji glede izida konference zelo pesimistični, nam ne sme zapreti oči pred drugim velikim dejstvom, da si svet nujno želi končne likvidacije vprašani, ki so že 10 let stalno na dnevnem redu mednarodne politike in v marsikateri državi onemogočajo ali vsaj zavlačujejo notranjo konsolidacijo.

V zvezi s tem pa nas gotovo vse zanima vprašanje: ali je mogoča popolna likvidacija vojne sploh ali pa bodo tudi še v bodoče vojne možne — vključno Društvu narodov, vključno že načrtim dogovorom Anglije in Amerike radi razoroževanja in vključno splošni težnji sveta za večnim mirom?

Glavni organ češkoslovaške narodno-socialistične stranke, »České Slovo«, ki stoji zelo blizu češkoslovaškemu ministru za zunanje zadeve dr. Benešu, se je obrnil do petorice odličnih oseb, ki stojijo na čelu svetovne politike, s prošnjo, naj izreko svojo sodbo o vprašanju: »Ali je mogoča bodoča vojna?«. Njihovi odgovori so zanimivi:

Aristide Briand, danes francoski min. predsednik in zunanji minister, izjavlja, da Francija po vsem, kar je videla krvoprelitja in bede na svojih lastnih tleh, bolj nego katerakoli druga država sovraži vojno in ljubi mir. Francija je vsikdar branila svobodo sveta in čim je to svobodo izvojevala, je pripravljena, da položi orožje. Ni daleč čas, ko bodo državni postavitvi nepremostljive zapreke onim, ki se vedno goje nezdravo misel, da treba svet in človeštvo vreči v vrtnec barbarske vojne. Vse države, ki so se vojskovale, imajo svoje grobove, ožarjene s sijem slave. Povsod spi v njih simbolični mrlič. Ko so ti umirali, so se veselili v umiranju pri misli, da drugi ne bodo več prisiljeni, umirati v novih vojnah. Oskruniti njihovo poslednjo nado, prezreti njihovo herojsko žrtve, bi pomenilo izdajstvo njihovega spomina in oskrumbo njihovih grobov.

Moramo odrediti stalne sodnike za narode, kakor so odrejeni za poedince. — Mnogo ironičnih opazk se čuje na rovaš »babilonskega stolpa«, v katerem narodi raznih jezikov govore za mir. Pravijo, da zlo lahko izbruhne, predno se sestane svet Zveze narodov. In kako more —

Anglija odklanja novi reparacijski načrt

ZANIMIV GOVOR ANGLEŠKEGA FINANČNEGA MINISTRA SNOWDENA NA POLITIČNI REPARACIJSKI KONFERENCI V HAAGU.

HAAG, 7. avgusta. Že takoj po novih pozdravnih govorih v haaški mirovni palači, ki so že vnaprej opozarjali na težkoče, ki se bodo pojavile na konferenci, se je pokazalo, da so imeli pesimisti popolnoma prav. Angleška delegacija je takoj začetkom splošne razprave nastopila proti Youngovemu reparacijskemu načrtu in se je dosledno izrekla tudi za revizijo izvedeniškega mnenja. Nastop angleške delegacije je dokazal, da bo treba premagati še marsikatero težkočo, predno bo mogoče govoriti o uspehu politične reparacijske konference. Angleški sunek je vzbudil seveda zlasti pri zastopnikih manjših držav, ki se smatrajo vsled razdelitvenega ključa oškodovane na korist Belgije in Italije, veliko zanimanje.

Včeraj popoldne se je sestala politična komisija. Navzočih je bilo 166 delegatov 14 držav. Takoj po otvoritvi se je pričela generalna debata o Youngovem načrtu, ki je trajala dve uri. Otvoril jo je angleški zakladni kancelar Snowden, ki je med drugim izjavil:

»Priznati je treba, da predstavlja Youngov načrt rešitev reparacijskega vprašanja, ki upošteva nemške plačilne zmožnosti, kar popolnoma odgovarja na-

ziranju angleške vlade. Angleška vlada je z višino letnih obrokov popolnoma zadovoljna. Pod nobenim pogojem pa se angleška vlada ne more strinjati z načinom, kakor so bile razdeljene kvote na posamezne države. Anglija je takoj pripravljena črtati vse svoje reparacijske terjatve in se odpovedati sploh vsaki reparaciji, ako store to tudi ostale države. Ako pa je potrebno, da mora Nemčija tudi vnaprej plačevati reparacije in jih tudi plačuje, potem zahteva tudi Anglija na njo odpadajoči pravilni delež iz nemških reparacij. Anglija se strinja s tem, da vrača Youngov načrt Nemčiji s spodarsko suverenost z odpravo vseh kontrolnih koncesij Dawesovega načrta, nikdar pa ne more privoliti v najnovejši razdelitveni ključ. V prvi vrsti je bila oškodovana Anglija z nekaterimi drugimi državami. Pariški strokovnjaki so pozakomisija. Navzočih je bilo 166 delegatov be, ki določa razdelitev reparacij. V Spa je bil potem določen poseben ključ, ki je bil v veljavi že 9 let, sedaj pa naj bi bil izpremenjen.

Po govoru angleškega zakladnega kancelarja je bila seja politične komisije reparacijske konference prekinjena.

„Grof Zeppelin“ odgodil poročilo v Evropo za en dan

LAKEHURST, 7. avgusta. Start zrakoplova »Grof Zeppelin« za polet okrog sveta se je nekoliko zakasnil, ker je treba izpopolniti velike zaloge vodika, ki so bile uporabljene o priliki izvršenega poleta čez Atlantsko morje. Zračni kolos bo mogel zato šele jutri okrog polnoči kreniti na pot proti Evropi. Dr. Eckener in oficirji so bili včeraj povabljeni v Newyork na slavnostni banket, katerega je priredil njim na čast župan Walker.

Anglija za popolno neodvisnost Egipta

LONDON, 7. avgusta. Zunanje ministrstvo objavlja uradno poročilo o predlogih za doseg sporazuma med

vprašujejo — Svet prisiliti člane Lige, da se spozumejo? Nekega dne, ko sem bil minister zunanjih zadev in obenem predsednik Sveta Lige narodov, sem dobil brzojav, da je med dvema vzhodnima državama prišlo do konflikta. Meje so bile prekoračene, orožje je bilo na pohodu, že se je čulo pokanje pušk in grmenje topov. Imeli smo razlog, se bati, da ne bo možno omejiti konflikta na obe državi in da bomo zopet zrl v oči krvavo-rdečim krilom vojne, ki se bodo razprostirala nad svetom. Kaj je bilo storiti? Svest si svoje odgovornosti, sem šel na delo. Z odobrenjem ostalih funkcionarjev Društva narodov sem takoj sklical sejo Sveta in Parizu in pozval obe državi, da položita orožje. Še pred nekaj leti bi bil tak korak predmet posmeha. Na sejo Sveta so prišli tudi zastopniki obeh sovražnih držav. Vprašali smo jih ali hoče te njihovi državi iznesti svoj spor pred mednarodno sodišče. Pristali so. Rekel sem jim, da to ni dovolj, da morajo prenehati boji. Razsodba arbitražnega sodišča mora biti vprašanje pravice, ne pa

Anglijo in Egiptom. Pogodba bo sklenjena za dobo 25 let in vsebuje skupno 16 členov. Med drugim vsebuje pogodba tudi določilo, da mora Anglija umakniti vse svoje čete iz Egipta, zasigurala bi si vojaško le nekaj kilometrov širok pas ob obeh obalah Sueškega prekopa. Tako angleška kakor tudi egipatska vlada bi imenovall svoje poslanike. Definitivna pogodba med Egiptom in Veliko Britanijo pa bo sklenjena šele čez 25 let.

Zračna policija v Franciji

PARIZ, 7. avgusta. Minister za aviacijo Eynac je uvedel zračno policijo, ki bo pazila na letala, da ne bodo letala nad mesti in vojaškimi objekti. Čim bo policijsko letalo oddalo raketo s črnim dimom, se bo moralo vsako letalo, ki bo na ta način pozvano, takoj spustiti na tla.

vprašanje pušk in topov. In tako je bilo. Topovi so umolknil, vojne ni bilo. Obe državi sta mirno čakali razsodbe. Vojna nevarnost je bila likvidirana.

Paul Painlavé, francoski minister za narodno obrambo, izraža v odgovoru svoje prepričanje, da vojna ni neizbežna. Vedno bolj bo prevladalo med narodi prepričanje, da se lahko vse težave odstranijo mirnim potom.

Viscount Cecil, bivši glavni delegat Velike Britanije pri Zvezi narodov, je mnenja, da vkljub razvoju mednarodnih dogodkov, ki včasih vznemirja, vendar ni upravičena bojazen, da bi se svetovni mir na novo kalil. Po njegovem mišljenju so činitelji, ki delajo na vpostavi trajnega miru med narodi, močnejši nego okolnosti, ki bi danes ali jutri mogle dati povoda za novo vojno.

Senator William E. Borah, predsednik zunanjega odbora senata Zedinjenih držav, smatra, da bi v bodoče edino gospodarski momenti mogli izzvati novo vojno. Največja zapreka za svetovni mir

Šahovski veleturnir u Karlovih varih

Prva zmaga Capablance, prvi Spielmannov remis.

Včeraj dopoldne so bile najprej odigrane viseče igre iz četrtega kola. Naš rojak dr. Vidmar je po kratkem boju prisilil Colleja h kapitulaciji, viseči partiji dr. Treybal - Yates in Saemisch-Maroczy pa sta bili vnovič prekinjeni.

Takoj nato se je pričelo šesto kolo turnirja, ki je prineslo bivšemu svetovnemu prvaku Capablanci prvo zmago. Za nasprotnika je imel angleškega mojstra Yatesa, ki ga je z energičnim napadom in fino igro kmalu porazil.

Največje zanimanje je vladalo za partijo dunajskega vele mojstra Spielmanna, ki je dobil dosedaj še vse partije, z našim vele mojstvom dr. Vidmarjem. Oba sta igrala silno previdno in sta se v 40. potezi zedinila za remis.

Niemcovič je potolkel gđc. Menšikovo, Euwe Johnerja, Canal Mattisona, Saemisch Thomasa, Colle Maroczyja.

Partije Grünfeld - Bogoljubov, Marshall - Rubinstein in Gilg - Tartakower so končale remis, igra dr. Becker - dr. Treybal pa je bila prekinjena.

Po šestem kolu vodi še vedno Spielmann s 5 in pol točkami, sledita pa mu naš vele mojster dr. Vidmar in nizozemski vele mojster dr. Euwe s 4 točkami.

Danes ima dr. Vidmar za nasprotnika madžarskega prvaka, starega Maroczyja, ki je v sedanjem turnirju v zelo slabi formi. —

Radoslavov težko zbolel

SOFIJA, 7. avgusta. Bolgarski ministriški predsednik za časa svetovne vojne, Radoslavov, ki je bil od bolgarskega parlamenta sedaj amnestiran in se je pravkar mislil vrniti iz Berlina v Sofijo, je nenadoma težko zbolel. Ima baje raka.

Komunistični izgređi u Kolumbiji

NEWYORK, 7. avgusta. V Kolumbiji je prišlo do velikih komunističnih izgređov. V več mestih so bili krvavi spopadi s policijo in vojaštvom. Na obeh straneh je bilo mnogo ranjenih. Največja nevarnost je obstojala v tem, ker del vojske ni hotel takoj nastopiti proti komunistom.

in splošno svetovno varnost so javni dolgov, ki tiščijo vse narode s svojimi večnimi zahtevami, v drugi vrsti pa vedno naraščajoča davčna bremena, ki izpodkopavajo in uničujejo fizično in moralno blagostanje onih, na koje bi se morala vlada nasloniti v slučaju napada.

Viscount Allembry, bivši poveljnik zvezniške vojske v Palestini v svetovni vojni, pravi, da bodo spori med narodi vedno obstojali. Toda kakor spori v rodbini ne vodijo k prelivanju krvi, ni treba, da spori med narodi vodijo do vojn. Zakaj ne bi mogla velika rodbina človeštva živeti v miru in prijateljstvu na vsem svetu? Kar ni prav med poedinci, ne more biti prav tudi med narodi. Liga narodov vrši posle redstva med narodi, Kellogov pakt, ki so ga podpisale vse velesile, je njeno močno orodje. Ni treba gnusnih vojnih metod, najdejo se druga sredstva za reševanje sporov.

Dal Bog, da bi haaška in vse nadaljne mednarodne konference utrdile in pogobile to mentaliteto v narodih.

Pred eksploatacijo naših izvirkov nafte

VRELCE NAFTE V PREKMURJU, MEDMURJU IN NA HRVATSKEM. — OSNOVANJE FRANCOSKE DRUŽBE.

Da je slovenska zemlja na rudah ena najbogatejših na naši zemlji, je že znano, a glavno njeno rudninsko premoženje tvori brez dvoma premog. Baš zaradi tega morda drugi rudniki do danes še niso prišli do take veljave, kakor bi zaslužili, krivo je temu bilo pa tudi pomanjkanje kapitala, kajti nikjer ni velik začetni kapital tako potreben kakor v rudarstvu. Širša naša javnost niti ne ve, da vsebuje slovenska zemlja krog 35 najrazličnejših rud, a najmanj je menda znano, da imamo tudi petrolej, ki je v današnjem svetovnem gospodarstvu in v svetovni politiki največjega pomena.

Petrolejske vrelce so v Sloveniji odkrili najprej v zadnjih odrastkih Slovenskih goric v Medmurju, kjer so že pred leti pričeli vrtati v zemljo globoke rove. To vrtanje je v Selnici v Medmurju rodilo pozitivne uspehe, a vsled pomanjkanja kapitala ni bilo mogoče priti do glavnih žil, ki se po mnenju strokovnjakov nahajajo več sto metrov pod zemljo. — Posledica je bila, da so se nadaljni poskusi ustavili. To vrtanje je pa kljub temu rodilo mnogo dobrih posledic, ki se kažejo v tem, da je znanost ugotovila, da se nahaja na slovenski zemlji petrolej pod vsem ozemljem od Prekmurja preko Medmurja in Slovenskih goric do Ptuj, kjer prehajajo najdišča na hrvatsko stran pri Vinici, Ludbregu in se vlečejo potem dalje preko Siska v Bosno do Tuzle.

Za ta najdišča so se že spočetka zanimali tudi inozemski kapitalisti, do pozitivne akcije za eksploatacijo pa vendar takrat ni prišlo. Krive so bile temu v prvi vrsti naše takratne politične razmere, ko se je svetovni kapital bal placirati večje svote na našem ozemlju. Spre-

memba naših notranjih političnih prilik po 6. januarju je pa zopet vzbudila v inozemskem kapitalu zaupanje v nas in tako se je zgodilo, da se je te dni osnovala v Parizu na pobudo Georgesa Rupaleya, ravnatelja največjega francoskega rudniškega koncerna, nova francosko-jugoslovenska družba »Meines et mines-raillies«. Ta družba, katere osnovni kapital znaša 20.000.000 frankov, bo posvetila glavno pažnjo našemu petroleju in pa zlatu v Bosni in v Srbiji. Po načrtu strokovnjakov bodo pričeli še letos ali najkasneje prihodnje leto spomladi iskati vrelce nafte v Prekmurju, Medmurju, Slovenskih goricah ter na Hrvatskem in v Bosni. Ker bodo imeli na razpolago najmoderneje priprave za vrtanje, je gotovo, da bodo prišli do glavnih plasti in ravnatelj Rupaley upa, da bodo naše zemlje v prihodnjih letih producirale vsaj toliko, če ne več petroleja, bencina itd., kot Galicija ali Romunija.

Ta inicijativa francoskega kapitala vzbuja vesele nade v boljšo bodočnost našega severno-vzhodnega ozemlja, ki je vsled prevelike obljudenosti v Prekmurju in Medmurju najbolj siromašno. Ako se uresničijo nade ravnatelja Rupaleya, potem bo naše brezposelnosti kmalu konec in Prekmurcem ter Medmurcem ne bo več treba hoditi za kruhom po tujem svetu, ker ga bodo dovolj našli doma, na svojih rodni tleh. Korist pa bo od tega imela tudi ostala javnost, posebno pa država, ki se bo na ta način osvobodila uvoza mineralnih olj iz tujine. Naše narodno gospodarstvo se bo znatno dvignilo in korist bo imela naposled tudi trgovinska bilanca. Zato pozdravljamo to akcijo in ji želimo obilo uspeha!

Boj tuberkulozi!

Slabe stanovanjske razmere, težak gmočni položaj, vedno bolj se razširjajoča industrija, alkoholizem in pomanjkanje higijenske izobrazbe povzročajo vedno večje širjenje tuberkuloze. Tuberkuloza postaja splošna ljudska bolezen, ki vsako leto uniči na tisoče človeških življenj; jetika čimdalje bolj razjeda zdravje naroda, širi se predvsem med industrijskim delavstvom, ki živi v težkih socialnih, neugodnih higijenskih razmerah ter nima sredstev, da bi se ščitilo proti okužitvi. Jetika je nalezljiva bolezen, ki se širi iz delavskih stanovanj na vse strani, ne prizanaša niti onim, ki živijo v boljših gmočnih razmerah. Nad 250.000 ljudi v državi boleha stalno za jetiko, letno umrje nad 80.000 prebivalcev za to boleznijo. Tudi v Sloveniji sami razmere niso boljše, nad 20.000 oseb stalno boleha na pljučnih boleznih.

V vseh kulturnih državah so se združili vsi merodajni faktorji, katerih dolžnost je ščititi ljudsko zdravje, k skupni akciji za pobijanje te ljudske bolezni, ki je pod ugodnimi pogoji ne samo ozdravljiva, temveč je mogoče s primernimi odredbami uspešno omejiti njeno razširjenost. Uspehi takih smotrenih, na najširši podlagi izvedenih akcij so bili veliki. Število novih obolenj je padlo, mortaliteta se je zmanjšala. Po vseh državah, kjer se je vodil velikopotezen boj proti jetiki, sta se združili v skupnem udejstvovanju država s svojimi zdravstvenimi ustanovami ter privatna inicijativa potom zdravstvenih društev in posebnih protituberkuloznih lig. Protituberkulozne lige so svoje delovanje razširile v najširše plasti ljudstva, mreža protituberkuloznega boja se je razpletla do zadnje vasi in do vsakega posameznika.

Tudi pri nas mora boj proti tuberkulozi dobiti splošen ljudski značaj. Le takrat bo uspeh pobijanja te bolezni zagotovljen, ako bo skupno z oblastmi, državo, zdravstvenimi ustanovami, občinami sodelovala tudi najširša javnost. Privatna inicijativa in volja morata postati odločilni; z moralno in materialno pomočjo oblasti se mora izvesti vsesplošen ljudski pokret proti tej strašni bolezni. Zadnji čas je, da se po vzgledu v drugih državah tudi pri nas osnuje dobro orga-

nizirana vsenarodna protituberkulozna liga.

V Mariboru posluje že dalj časa z lepimi uspehi in veliko požrtvovalnostjo protituberkulozna liga. Radi nezanimanja širših krogov naroda ter radi nedostajanja materialnih sredstev liga ne more dovoljno razširiti svojega delovanja. Za ustanovitev protituberkulozne lige v ljubljanski oblasti hoče dati pobude Okrožni urad za zavarovanje delavcev. S sodelovanjem oblasti, društev, stanovskih korporacij, zdravstvenih zavodov ter posameznikov hoče organizirati protituberkulozno ligo, ki naj razširi svoje delovanje na vso Slovenijo. S posebnimi dopisi je pozval urad korporacije in društva, da sodelujejo pri ustanovitvi protituberkulozne lige. Odzvalo se je že veliko število društev in stanovskih zvez, vse one, ki se temu povabijo še niso odzvale, pa prosimo, da prijavijo uradu pripravljenost sodelovanja. Istotako pa vabi urad tudi vse posameznike, ki so pripravljeni sodelovati pri ustanovitvi protituberkulozne lige, da priglase svoj pristop. Slovenci smo gotovo sposobni in vredni, da po vzgledu drugih narodov organiziramo tako protituberkulozno ligo, ki bo z uspehom izvedla boj tej ljudski bolezni. Upamo, da se bo vsa javnost z razumevanjem in podporo pridružila tej akciji. Pričakujemo predvsem od gg. zdravnikov, da bodo podprli prizadevanje te delavske institucije, ki se ne bori le za delavske interese, temveč za splošne interese narodnega zdravja. — OUZD.

Današnji tržni dan

prav nič ne zaostaja za sobotnimi trgi. Na Vodnikovem trgu je bilo zlasti mnogo poljskih pridelkov. Krompir merica 8 Din, kumare 3—5 komadov 1 Din, čebula v venci 2—6 Din, zeljate glave 3—6 Din. — Na živilskem trgu je bilo največ raznovrstnega povrtja. Glavna solata 1—2 Din, zelje in ohrovt 1—3 Din, kumare po 25 par, buče 1.50—3 Din. Jabolka kg 5—6 Din, belo grozdje 24 Din. — Na perutninskem trgu: par piščancev 35—60 Din, kokoši 40—50 Din, zajčki od 10 Din dalje. — Na Trg Svobode so pripeljali 26 vozov sena po 75—80 Din, slama 65—75, otava 80—100 Din. Do 9.30 dop. je bilo prodanih že 16 vozov. —

Mariborski in dnevni drobiž

Napredovanje dr. Pirkmajerja.

Načelnik v ministrstvu za notranje zadeve, bivši mariborski veliki župan, g. dr. Otmar Pirkmajer, je imenovan za generalnega inspektorja v notranjem ministrstvu v 3. skupini I. kategorije. —

Dr. Baltič veliki župan niške oblasti.

Naš rojak, g. dr. Vilko Baltič, dosednji veliki župan beogradske oblasti, je po službeni potrebi, imenovan za velikega župana niške oblasti, za velikega župana beogradske oblasti po Gjeorgje Matić, dosednji veliki župan kosovske oblasti.

Smrtna kosa.

Danes ponoči je umrla v Mariboru po dolgi bolezni v 73. letu starosti gospa Marija Malenšek roj. Solar, nadučiteljeva vdova, mati mariborskega učitelja g. Malenška. Pogreb bo v petek, dne 9. t. m. ob 15. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju. Blag ji spomin, žaljočim naše iskreno sožalje! —

Nova gradbena dovoljenja.

Mestni svet je izdal včeraj sledeča nova gradbena dovoljenja: Abtu Viljemu se je dovolila gradba dvorišnega poslopja z ohlajevalnico. (Uporabno dovoljenje.) — Visočniku Josipu in Veri gradba pritlične stanovanjske hiše na Primorski ulici. — Juteršniku Juriju gradba enonadstropne stanovanjske hiše v Magdalenski ulici. — Širaku Ivanu gradba provizorične lesene zaprte lope v Puškinovi ulici. — Božiču Ivanu in Alojziji zgradba podstrešnih sob na Tržaški cesti 82; Weilerju Francu preureditev pritličnih prostorov v Gosposki ulici 50; Prašlju Josipu gradba podstrešnih sob Koroška cesta 63; Karba Franju gradba enonadstropne stanovanjske vile v Vrbanovi ulici 67; Potočniku Valentinu enonadstropna stanovanjska hiša v Korošči ulici; Valbet Josipini uporabno dovoljenje za pritlično stanovanjsko hišo v Mejni ulici 50; Pelcl Henrijeti uporabno dovoljenje za gradbo kopalnice in predelavo verande v hiši »Ob brodu« št. 23 ter Danku Avgustu in Mariji za zgradbo pritlične stanovanjske hiše v Parmovi ulici 3.

Mestni magistrat mariborski

opozarja prodajalce in donalce sadja in grozdja na mariborski trg na določbo § 10. mest. trž. reda, po kateri se mora vsak prodajalec oz. donalac sadja oz. grozdja na zahtevo tržnih organov ali policije izkazati z izkaznico, izdano po občinskem oblastvu o izvoru sadja oz. grozdja. Prestopki se bodo kaznovali po § 30. mest. tržnega reda. —

Izlet z mestnim avtobusom na Plitvička jezera.

Ker se je javilo primerno število izletnikov za izlet z mariborskim mestnim avtobusom na Plitvička jezera in v Hrvatsko Primorje, je bil na skupnem sestanku določen odhod dne 14. t. m. ob 2. pop. z Glavnega trga. Zvečer istega dne prenočevanje v Samoboru, 15. t. m. na Plitvičkih jezerih, 16. t. m. na Sušaku in 17. t. m. v Zagrebu. Radi morebitne prehode vročine bo vozil avtobus vedno samo od 4.—9. dop. in od 4. do 9. zvečer. Za prenočišča je že poskrbljeno. Prijavljeni izletniki se naprošajo, da izvolijo polovico potne pristojbine — Din 300 — takoj plačati pri blagajni mestnega avtobusnega podjetja v Plinarniški ulici št. 9, drugo polovico pa po povratku. Natančnejša pojasnila daje vodstvo podjetja tel. št. 471. —

Dravinska podružnica SPD v Konjicah, ki je bila ustanovljena leta 1927, je kupila od naslednikov industrijalca Josipa Winterja iz Zreč njegovo kočjo na Pesku in jo preuredila v turistovsko postojanko. Koča ima 4 sobe in skupno ležišče ter gostilniško sobo, kuhinjo in shrambo. — Koča leži v višini 1.382 m in je torej do slej najvišja turistovska postojanka na zelenem Pohorju; tudi leži najbolj zapano izmed vseh turistovskih koč. Takoj pred poslopjem je močen studenec, izvir Oplotnice. Koča leži v prijazni gozdni jasi, obdana od vseh strani od visokih smrek, popolnoma zaščitena pred vetrovi. Podružnica bo kočjo dne 15. avgusta slovesno otvorila. Ob 10. dop. bo maša in blagoslovitev. Po obedu se prične velika planinska veselica. Sodeluje priznana planinska godba. Planinci, udeležite se polnoštevilno te proslave! —

Poziv javnosti!

Ob priliki vsedržavnega strelskega tekmovanja, ki se bo vršilo letošnje leto v času od 6. do 13. septembra v Mariboru, bo radi velikega navala občinstva iz vseh krajev naše države brezdvomno nastalo veliko pomanjkanje tujskih sob. Radi tega se naproša celokupna javnost, da odstopi v to svrhu vse razpoložljive in primerne sobe. Naslove stanovanj kakor tudi njih cene naj se blagovoljivo javiti najkasneje do 20. t. m. upravi »Večernika« (Aleksandrova cesta 13), »Slovenca« (Koroška cesta 1) ali »Mariborer Zeitung« (Jurčičeva ulica št. 4).

Kontrola frančiškanskih ur.

Zgodilo se je včasih, da se ure na starih frančiškanskih cerkveh niso zavedale, da stojijo v službi javnosti in so — saj — to tudi pri ljudeh dogaja — v svoji malomarnosti in brezvestnosti ali »zastajale« ali pa »prehitevale«. Da bi se to v bodoče več ne dogajalo in da bi se frančiškanskim uram dal dober zgled in kontrola, je sklenila naša mestna občina, da postavi na križišču Aleksandrove ceste in Sodne ulice javno električno uro. Tu ura se že stavi in bo v nekaj dneh nastopila svojo vzvišeno in javnosti koristno dolžnost. Po nastopu njene službe, tako upamo, si bodo frančiškanske ure dobro premislile lenariti in neredno izvrševati svoje opavilo in nastalo bo veselo tekmovanje, ki bo tempo mariborskega življenja gotovo znatno pospešilo. Ako se pa bo kontrola pri frančiškanskih urah dobro obnesla, potem, tako so baje sklenili mestni očetje, se bo postavila taka kontrola tudi uram na stolnici, na pošti, na magistratu in na cerkev sv. Magdalene. Ordnuj pač musi bejt! —

Zopet serija nesreč!

Modistinjo J. F. iz Studencev so radi znakov akutnega zastrupljenja prepeljali v bolnico. — Pred glavnim kolodvorom je nezavarovan pes ugriznil 6letnega zasebnika iz Ljubljane — Julija Petriča v levo nogo. — Komaj 4 letna Silvana Meznaričeva je pri igri izgubila mezinček desne roke. Prepeljali so jo v bolnico in pozneje oddali v domačo oskrbo. — Enaka nezgoda je zadela 25letno Marijo Čelan, ki si je pri rezanju mesa odrezala palec leve roke. — Kap je zadela 62letnega železničarja Maksa Papola, stanujočega v ulici »Ob brodu«. Tudi njega je rešilni oddelek odpremil v bolnico. —

Svinjski sejem v Mariboru.

Na svinjski sejem, ki se je vršil dne 2. t. m. je bilo pripeljanih 227, prodanih pa 128 svinj. Cene so bile sledeče: 5—6 tednov stari prašiči 125—150 Din, 7—9 tednov 250—300 Din, 3—4 mesece 350—400 Din, 5—7 mesecev 450—550 Din, 8—10 mesecev 700—850 Din. 1 leto stari 1.000—1.200 Din, 1 kg žive teže 10—12.50 Din, 1 kg mrtve teže 17—18 Din. —

Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru

priredi danes v Ljutomeru prvo podstavo svoje turnee. V zadnjem hipu se je posrečilo pridobiti še tov. Drago Šijanec, ki bo z znano vestnostjo vodil akademski orkester, kar bo prireditev gotovo zelo dvignilo. —

Radvanje.

V nedeljo, dne 4. t. m. se je vršila pri nas vrtna veselica na novo ustanovljenega pevskega društva »Lira« v Radvanju. Pevski zbor, ki šteje 28 po večini mladih fantov, je pod vodstvom g. Laha zapel par lepih narodnih pesmi. Ob tej priliki moramo izreči zahvalo pevskim društvom »Drava«, »Jadrane«, »Jutrnica« iz Maribora in »Zarja« iz Obrežja in njihovim pevovodjem, kakor tudi občinstvu, ki nas je v tako obilnem številu posetilo. Zahvalo izrekamo vsem darovalcem raznih predmetov v korist društva. Posebno zahvalo pa našemu pevovodji gosp. Lahu iz Maribora, ki se je žrtvoval z vsemi močmi, da smo se mogli pokazati pred občinstvom. — Odbor. 1875

Pri številnih nadlogah ženskega spola, povzroči naravna »Franz-Josefova« grenčica najboljše olajšanje. Spričevala klinik za bolne ženske potrjujejo, da se poslužujejo zelo milo odvajajoče »Franz-Josefove« vode zlasti pri otročnicah z najboljšim uspehom. — Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. št. 1.

Voda kot preoblikovalka sveta

STRAŠNA UNIČEVALNA VZTRAJNOST VODE. — KAKO BODO IZGINILE GORE IN ZEMELJSKE CELINE V VALOVIH MORJA.

Ko na naši zemlji ne bi bilo vode, ne bi bilo življenja, ker voda je poleg zraka, toplote in materije tista snov, brez katere ni mogoč nikakšen razvoj. In vendar ni voda samo tvoriteljica življenja na zemlji, temveč je tudi njegova rušiteljica. Dasiravno je to vsakdanji pojav, vendar se malokdo zaveda, da nam voda nenehoma razkrajja in ruši tla na katerih živimo, na katerih smo si zgradili svoja bivališča, vasi, mesta, železnice in vse ostalo, na kar smo posebno mi otroci dvajsetega stoletja tako ponosni. Toda tako je: voda je dala naši zemeljski površini sedanjostjo obliko, ona je bila tista velika umetnica, ki nam je ugledila in zaokrožila Slovenske gorice, Pohorje in vse druge gore, ona nam je izravnila Ptujsko in Dravsko polje, izoblikovala Prekmurje in sploh vse nižine in ravnine sveta.

Kapljičica za kapljico je milijone let glodala ostre gorske čeri, dokler jih ni lepo zaokrožila in zrušila ter odkruse in razjedene drobce odnesla v dolino. Vrhovi so se bolj in bolj nižali, namesto kamenja, ki je razpadalo, se je tvorila vedno bolj debela plast zemlje in v dolinah so se izravnavale po vodi skupaj nanošene plasti šodra, peska in zemlje v ravna polja. Kjer so bile gore nižje že od začetka, tam so v milijonih let popolnoma izginile, izravnale so se v planoto ali ravnino. Kjer so bila nekoč plitva jezera ali morja, je voda tekom ogromnih dob nakopičila toliko plasti, da so izginile in dandanes ni o njih niti sledu več. Tako je zares bila voda tista, ki je dala zemeljski površini sedanjostjo obliko in podobo, kakor smo že poprej rekli.

Toda ta proces se vrši nenehoma tudi v naših dneh in se bo vršil vedno, dokler ne bo nekoč, sam Bog vedi kdaj, popolnoma dovršen in bo voda prisiljena mirovati. Blatno jezero na Madžarskem n. pr., ki je bilo nekoč mnogo bolj globoko, postaja vedno bolj plitvo in napočil bo čas, ko bo popolnoma izginilo. Morska obala pri izlivu naše Soče je bila n. pr. še v starem in deloma v srednjem veku čisto drugačna, kakor je danes. Mesto Ogled, ki je nekoč ležalo ob morju in je bilo pristanišče, je danes več kilometrov oddaljeno od morja. Vse to je storila voda, ki je dan za dnem, leto za letom, stoletje za stoletjem, zasipala z

naplavinami morje in ga odrivala od prejšnjih prvotnih bregov in nič ni več daleč čas, ko bo tudi sedanje kopališče Gračevo na otoku sredi morja, združeno s kopno zemljo s Furlanijo.

Med tem pa, ko Italija »narašča«, to se pravi, širi svojo kopno zemljo vedno bolj v Jadransko morje, se naša Dalmacija »manjša«. Voda grize polagoma kos za kosom naših tal in bo mogoče kedaj prišel čas, ko bodo izginili pod morjem mnogi, a naposled prav gotovo vsi dalmatinski otoki. Takrat pa bo Jadransko morje, kamen spodtike v sedanji politiki Italije in Jugoslavije, velika kopna ravnina. Vse to je storila in bo storila voda, ki ne pozna počitka ne ponoči ne podnevi.

Če se pa ozremo v še bolj daljno bodočnost, pridemo do zaključka, da bo napočil čas, ko bo voda s svojim strašnim neprestanim rušenjem izravnila vso zemeljsko površino, tako da ne bo nič več gora in dolin, ampak bodo same doline. Vsa zemlja bo ena sama brezmejna ravnina. Toda voda ne ruši samo gora, ona zasipa tudi morja in kakor bodo v milijonih in milijonih let izginile na kopni zemlji vse višine, tako bodo tudi v morju izginile vse globine. Kopna zemlja se bo vedno bolj nižala, morska gladina pa vedno bolj višala, dokler ne bo naposled napočil čas, ko bosta nekdanja kopna zemlja in nekdanje morsko dno izravnanina in morje bo tedaj pokrilo ves svet od severnega do južnega tečaja in od vzhoda do zahoda. Globoko pod vodo bodo izginile Evropa, Azija, Afrika, Amerika in Avstralija, človeštvo, živalstvo in rastlinstvo bo izginilo, le še vodni prebivalci bodo mogli živeti.

Tako silna je pri svojem vztrajnem, milijone in milijone let trajajočem delu tista voda, brez katere ne bi mogli živeti, ki nam danes še goni mline, elektrarne, tovarne in nosi ladje, s katero si hladimo žejo in se v nji kopljemo. Da li se bo vse to zares tako zgodilo, tega seveda ne moremo vedeti, ker mogoče je, da bodo takrat vstale druge sile, ki bodo »popravile« to, kar voda razdira. Verjetno pa je, da si moramo konec sveta v našem človeškem zmislu predstavljati baš tako in ne drugače. Mogoče je, da je na Marsu ta proces že blizu konca in da je ves ta naš sosedni planet že več ali manj ravna površina.

O skoposti bogatašev

Čim več ima že kdo premoženja, tem več ga hoče še imeti in tembolj skop postane, to je že znana stvar. Zlasti mnogo se govori in piše o nenavadni skoposti ameriških milijonarjev, čeprav izdajajo nekateri v svojo osebno reklamo velike vsote denarja za razne kulturne in humanitarne namene.

Tako je živel v Newyorku neki bogataš, ki je bil v stalnem strahu, da ga ne bi kdo »napumpal« za denar. Bal se je posebno, da ne bi kedaj prišel zdravnik v roke. Nekeč pa je vendarle zbolel in zdravniki so izjavili, da se mora takoj podvreči operaciji. Ko je zvedel, da bo veljala operacija 5000 dolarjev, se ji je odpovedal. Bolečine so postajale vedno hujše in bila je nevarnost, da nastanejo tudi komplikacije. Toda bolnik je kljub temu trdovratno odklanjal operacijo. Končno je prišla agonija. Njegov nečak ni mogel več tega gledati. Pozval je drugega kirurga, se približal stričevi postelji in rekel:

»Stric, sedaj vas bodo prenesli v drug sanatorij in bo ta gospod izvršil operacijo za 2000 dolarjev.«

»Tudi to mi je predrago,« je zašepetal milijonar, se obrnil na drugo stran in umrl.

O Rockefellerju pa se pripoveduje, da je ne samo silno skop temveč tudi velik nevošljivec. Njegov sosed, neki tlec, je nekoč pripovedoval, da je dal Rockefeller na meji med vrtovima obeh strank zasaditi drevesa. Ko mu je nekdo rekel: »Gotovo ste zasadili drevesa zato, da vi ne boste mogli

gledati njegov, on pa ne v vaš vrt, je Rockefeller odvrnil:

»Nikakor ne, to je samo zato, ker ne morem gledati, kako raste premoženje mojega sosedja!«

Konkurz Viljemove sestre

Usoda sestre bivšega nemškega cesarja Viljema, princeze Viktorije, ki se je v 60. letu svoje starosti predlanskim poročila z znanim ruskim pustolovcem Zubkovom, postaja sedaj vedno bolj tragična. Princeza je morala na željo konkurznega upravitelja zapustiti tudi že svojo palačo v Bonnu in odsloviti svoje zadnje posle. Sedaj se mudi začasno v malem mestecu Mehlem v vili »Frieda«, kjer ji je na razpolago majhna, preprosto meblirana soba. Od vsega prejšnjega številnega osebja so ji pustili samo eno spremljevalko in tolažnico. Vsa oprema palače princeze v Bonnu bo oktobra meseca prodana na javni dražbi. Sestra bivšega nemškega cesarja je sedaj dobesedno prišla popolnoma — na psa.

Hvaležnost ali maščevanje.

»Tako je življenje. Poglejte tamkaj opernega pevca. Speljal sem mu svojo ječasnjo njegovo zaročenko izpred nosa in jo jaz poročil. In sedaj poučuje mojo hčerko v petju.

»Iz maščevanja ali iz hvaležnosti?«

Dve prijateljici.

»Zdi se mi, da poznam gospoda, ki vedno semkaj gleda.«

»Ne verjamem. Ako bi te poznal, gotovo ne bi gledal semkaj!«

Iz zbirke časopisnih neumnosti

V Parizu je izšla knjiga z naslovom »Muzej zmotnjav«, ki vsebuje zbirko stilističnih pomot in napak v modernem francoskem dnevnem časopisu. V sledečem prinašamo nekaj cvetk, ki vsebujejo čisto neprosto-voljno komiko:

Ako primeš koga za goltanec, ne veš, kaj pride pri tem ven.

... in vsega, kar ustvarja lepoto obraza, je bil deležen pri porodu: krasna, skoro plavkasta brada, lepi, kodrasti lasje.

Voda, nos, usta in drugi dihalni organi

Barometer je padel danes več stopinj pod ničlo.

Po nesreči je bilo treba poroko odgoditi za 14 dni. Med tem je zapeljala Arabella slaboumnega Smitha, poročila njega in mu darovala 8 otrok.

Major Taylor živi mirno v Čikagu, kamor se je umaknil s svojo soprogo, svojo hčerko in njenim očetom.

Stoječ krepko vzravnal poleg okna, je sedel gospod general pri mizi in pisal svoje spomine.

Granitni spomenik iz rdečega marmorja je imel napis ...

Iz severovzhodnih delov našega okraja poročajo o navzočnosti številnih mrjascev. Kmetje so opazili cele črede teh posameznih zverin

Obraz komponista Liszta je imel poteze Apolona s tipom dveh kraljevskih ptičev: orla in leva.

Ko so hoteli povoženemu priskočiti na pomoč, je bilo že prepozno. Nesrečnež je bil 8 dni poročen.

Karl Vogt je bil sin nekega prirodoslovca in nekega zdravnika.

Razburjen je odprl vrata, ki niso bila zaprta.

Gasilci odpirajo vlomilcu stanovanje

Delavec Oton Scheicher v Berlinu si je napravil silno drzen in obenem komičen načrt. Nameraval je vlomiti v stanovanje zakonske dvojice, ki je bila na potovanju. Ker pa kot začetnik še ni imel primernega vlomilskega orodja, je prišel na drzno idejo, da si poskrbi vstop v stanovanje s pomočjo gasilcev. Odšel je torej na gasilsko postajo in prosil tamkaj vljudno, naj mu odpro stanovanje, češ da je izgubil svoje ključke. Ker je obenem pripomnil, da uhaja iz njegovega stanovanja smrad po plinu, je odšlo z njim več gasilcev. Gasilci so res odprli stanovanje in takoj zopet odšli, ker so dognali, da plin nikakor ne uhaja iz stanovanja. Nato je Scheicher čisto nemoteno pobral vse perilo, obleke in dragocenosti in s svojim plenom neopaženo odšel. Le zolo naključje je odkrilo sled za njim. Kmalu so ga aretirali in ga je sodišče obsodilo na 16 mesecev težke ječe.

Kultura 20. stoletja

V kaznilnici Aufurn v Newyorku je prišlo nedavno, kakor smo že poročali, do velikega upora kaznencev, ki so ga zadušili s težkimi žrtvami. Na obeh straneh je bilo več mrtvih in ranjenih. Kakor se sedaj poroča, so bili premagani uporniki sedaj kaznovani s tem, da jim kljub silni vročini 30 ur niso dali nič jesti in piti. Sedaj je natrpanih krog 1700 kaznencev v prostoru, ki je primeren komaj za 600 oseb. Spokoriti jih nameravajo na ta način z lakoto in žejo. Tudi lepa cvetka kulture 20. stoletja!

Pisatelj.

»Katerega pisatelja čitate naj?«
»Oprostite, gospod, jaz sem sam pisatelj!«

Sport

Mednarodna avtomobilska dirka

Avtomobilski klub kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev priredi v nedeljo, dne 1. septembra svojo tretjo mednarodno avtomobilsko tekmo na progi Samobor, Plešivica, Jaska, Rakov potok, Sv. Nedelja, Samobor. Proga je dolga 46 km 800 m. Na krožni tekmi lahko sodelujejo vsi inozemski dirkalni in sportni avtomobili. Dirkalno se bo v dveh kategorijah. V obeh znaša proga — trikratna dolžina — 140 km 400 m. V prvi bodo tekmovali dirkalni vozovi v štirih razredih. Prvi razred: grupa A nad 8000 ccm, g. B od 5000 do 8000 ccm. II. razred: g. C 3—5000 ccm, g. D 2—3000 ccm. III. razred: g. E 1500—2000 ccm, g. F 1100—1500 ccm. IV. razred: g. G 750—1100 ccm, g. H 500—750 ccm, g. I. 350—500 ccm ter g. J do 350 ccm. V drugi kategoriji smejo tekmovali samo sportni vozovi. Razredi in grupe so razdeljeni enako kakor v I. kategoriji. Število oseb in teža sta v I. kategoriji poljubni. V II. kategoriji znaša teža v I. razredu gr. A 1800 kg, gr. B. 1680 kg; v 2. razredu gr. C 1200 kg, do 4 osebe; g. D 860 kg, g. razr.: g. E 780 kg, g. F 660 kg, vsi do 2 osebi. V 4. razredu sme voziti samo ena oseba, dočim znaša teža v g. G 420, v g. H 330 kg, v ostalih dveh grupah pa je poljubna. Podrobnejša navodila dobe tekmovalci pri sekciji avtokluba v Zagrebu, ki je prevzela aranžma ter pri tajništvu mariborske sekcije na Trgu Svobode št. 3.

Razen mednarodne dirke se bo vršila na isti progi tudi narodna dirka turističnih avtomobilov. Razdelba kategorij, razredov in grup je ista kot pri I. kategoriji mednarodne dirke. Dolžina proge — dvakratna — znaša 93 km 600 m. V narodni dirki smejo tekmovali samo člani Avtokluba SHS. Tekmovalci morajo predložiti sportno licenco svoje sekcije. Prijavnice se dobe pri centrali in sekcijah do 15. julija. Prijavnica znaša v mednarodnih dirkah: za 1. razred Din 1000, za 2. Din 800, za 3. Din 600, za 4. Din 400; v narodni dirki: za 1. in 2. r. Din 300, za 3. in 4. Din 200. Vsi tekmovalci so zavarovani za slučaj nezgode.

Ocene in nagrade se razdele po času. Nagrade so častne in sicer v mednarodni dirki: 1. za najboljši dosežen čas; 2. za najboljši čas posameznih kategorij in razredov; 3. za najboljši čas člana Avtokluba SHS ne oziroma se na razredno razdelitev; 4. častna kolajna Avtokluba za zmagovalca vsakega razreda. V narodni dirki sta dve nagradi: za najboljši čas skupine in za najboljši čas damskih vozačev. Vsak sodelujoči tekmovalac dobi razen tega spominsko kolajno.

Posebno nagrado za mednarodne tekme razpisuje Anglo-jugoslovensko petrolejsko d. d. v Zagrebu in sicer prehodni srebrni pokal za vozača, ki doseže najboljši čas dneva, ako uporablja izključno Shell-ovo olje. Pokal preide v trajno last trikratnega zaporednega ali petkratnega nezaporednega zmagovalca mednarodnih dirk Avtokluba SHS.

Slavolok cesarja Teodozija

Angleška arheološka misija, ki izvršuje sedaj v Carigradu velike izkopine, je zadela v bližini Bajazidove mošeje na staroturški han, pod katerim je odkrila več metrov globoko pod zemljo, znameniti in dolgo iskani slavolok rimskega cesarja Teodozija. Umetnina izvira iz 4. stoletja po Kristu in jo je l. 750. z vsemi mestnimi deli zasul ogromen potres, ki je zadel Carigrad. Sedaj, torej po 1200 letih, je prišel slavolok zopet na dan. Angleškim arheologom se je dalje posrečilo odkriti tudi toliko opevane kopelji in gimnazijo v Zeuxippu. Gre za stavbe Konstantina Velikega. V dvoranih so našli vse polno grških in rimskih žar, ki so jih cesar Konstantin in njegovi nasledniki zbrali kot okrasne kopališč, tako da so predstavljale te stavbe v petem stoletju svetovno znamenit muzej. Tudi ta poslopja je najbrže porušil in zasul veliki potres l. 750.

V znamenju časa.

»Magda je spoznala nekega gospoda v vlaku in se zaročila v avtu.«
»V letalu pa se bo dala zopet ločiti od moža!«

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starih Benetk 136

Jahal je korakoma ter proučeval položaj s tisto skrbjo, ki je bila eden izmed glavnih vzrokov, njegovih prejšnjih bojnih uspehov.

Vojaki, ki so stražili na obzidju, so z očmi zasledovali manever Ivana de Medičis. Pozdravili so ga s par strel iz arkebuz; Veliki Vrag se je umaknil iz dosega krogel in mirno nadaljeval svojo pot. Naposled se je ustavil na zapadni strani trdnjave.

Tam je bil obzidje v očitno slabem stanju; par strel v bombardo, pa je morala nastati vrzel.

Oblegani, iznenadeni po naglem prihodu Medičisove armade, niso imeli časa popraviti to stran in so se zadovoljili s tem, da so s hlodi zagradili luknje svojega obzidja, bolj zato, da bi polzkusili zakriti njegovo zanemarjenost, kakor v nadi, da ga okrepi.

Vrhu vsega je bil tudi jarek, ki se je spuščal povsod drugod navpično v globino, na tej strani le malo strm. Nedvomno so se bili prebivalci navadili, hoditi na tem kraju v jarek, tako da so pomalem nastale steze v strmini in se je rušila prst ter zasipala jarek.

Ko je Veliki Vrag zapazil vse to, se je stresel od veselja.

»Governo! je naš!« je dejal.

Jedva pa je izgovoril te besede, že sta počila po vrsti dva strela.

Častnika, ki sta spremljala Ivana de Medičis, sta padla s konj, eden ubit na mestu, drugi pa težko ranjen na rami.

Konj Velikega Vraga se je povzpел pokoncu.

Toda njegov jezdec ga je zadržal na mestu.

Ivan de Medičis je bil fizično hraber do skrajne meje; njegova držnost je slovela v pregovoru. Namesto da bi pustil prestrašenemu konju, ki je hotel bežati, njegovo voljo, je nategnil uzdo in se ozrl.

Iz robidovja pred obzidjem se je dvignila človeška postava; bil je očitno tisti, ki je pravkar ustrelil obadva oficirja.

Ivan de Medičis je s strmenjem zapazil, da je ta človek sam in da nikakor ne beži, nego še celo vabi njegovo pozornost nase.

Mož pa je zakričal:

»Ivan de Medičis! Imam še eno pištolo nabit, in bodalo imam. Ti imaš svoji dve pištoli in meč. Ponujam ti boj.«

»Roland Kandiano!« je zarohnel Veliki Vrag. »Sam moj peklenski patron mi te pošilja!«

Istočasno je izdrl svoji dve pištoli iz njenih tokov, vzela uzdo med zobe in se tako oborožen zakadil proti Rolandu.

Deset korakov pred njim je izstrelil obedve cevi obenem.

Počil je tretji strel.

Ivan de Medičis se je zvalil raz konja. Roland je izpustil kadečo se pištolo, ki jo je držal v roki, ter pristopil k ranjencu.

Oči Velikega Vraga so bile zaprte.

Bil je bled; njegovo lice je pokrivala tista posebna bledota, s katero bližnja smrt odeva obraze, obračajoče se proti večnemu uničenju.

Ležal je na hrbtu, roke razprostrte.

Roland ga je gledal nekaj trenutkov; njegove ustnice so se skrivile v temnem smehljaju.

»Ni še mrtev,« je menil sam pri sebi, »toda v par urah bo končano.«

Nato se je sklonil k njemu.

Zdajci je Ivan de Medičis odprl oči.

»Ali lahko kaj storim za vas?« je vprašal Roland.

»Hodi k satanu!«

»Ivan de Medičis, sami po svoji volji ste postali moj sovražnik; jaz sem prišel k vam pošteno in z zaupanjem. Podal sem vam dokaz o svojem poštenju in zaupanju, vi pa ste me smatrali za svojega sovražnika. Dal sem vam na izbero: zločin ali pravičnost. Izbrali ste si zločin. Lato sem vas obsodil. Ivan de Medičis, isto bo zadelo vse prijatelje mojih neprijateljev.«

»Kaj pa boš storil s svojimi neprijatelji samimi?«

Rolandovo lice je izpreletel strašen smehljaj.

»Oh,« je dejal, njim ne namerjam napraviti tako nagle smrti...«

Nastopil je trenutek turobnega molčanja.

Roland je povzel:

»Ivan de Medičis, podrl sem vas brez sovražstva. Podrl sem vas, da odpravim zapreko. In zato vam ponavljam vprašanje: ali morem storiti kaj za vas? Prisegam vam, da zvesto izvršim, karkoli zahtevate od mene...«

Veliki Vrag je pogledal Rolanda s kalnimi očmi, v katerih so plavale že megle smrtnega boja.

Zarežal se je v divjem smehu, skril pesti, zavil oči; obležal je nepremično, ves trd in raven... Roland je globoko zavzdihnil. Ne da bi se ozrl, je odšel, spustil se v trdnjanski jarek in izginil.

Toda Veliki Vrag še ni bil mrtev.

Dvajsetorica governolskih vojakov je z višine obzidja gledala nagli prizor, ki smo ga pravkar popisali.

Zlezli so dol in se približali ranjencu; eden izmed njih je poznal Ivana de Medičis.

Nemudoma so improvizirali nosilke.

Četrte ure kasneje so vivati odmevali po Governolu in zvonovi so zvonili veselo pesem odrešenja.

In nosilke, na katerih je ležal umirajoči Ivan de Medičis, so se pomikale po ulicah ob splošnem trušču neusmiljene radosti.

Tako je prišel Veliki Vrag v governolsko trdnjavo.

XVIII.

Aretinovo pismo.

Bilo je v Benetkah, v doževski palači, v tistem zasebnem doževskem salonu, ki ga je Tician malo poprej okrasil s čudolepimi freskami. Bembo in Foscari se je v svojem visokem in prostornem molklim glasom.

Zimsko jutro je gledalo skozi okno.

Veliki ogenj je gorel v visokem kaminu; od časa do časa je prišel sluga in vrgel novo naročje goriva nanj.

Za hip sta sobesednika premolknila.

Foscari se je v svojem visokem in prostornem naslanjaču zmrzljivo stiskal h kaminu. Nasprotno pa se je zdelo, da se Bembo kar duši od vročine.

To se je godilo nekaj dni po raznovrstnih dogodkih, ki smo jih očiteli v prejšnjih poglavjih.

»Dvanajst dni je že minilo,« je izpregovoril dož, nadaljujoč nedvomno že prej začeti razgovor, »a Petra Aretina še vedno ni nazaj.«

»Redno vsak dan se oglašim pri njem,« je odgovoril kardinal, »toda nobenih novic še ni, kje je in kdaj se vrne.«

»Ivan de Medičis se nahaja v tem trenutku nedaleč od Mantove; naš odposlanec bi se moral že vrniti.«

»Res je; toda slišal sem praviti, da je sneg po ravnini hudo zapadel; mogoče je, da so ceste preslabe za naglo pot.«

Sledilo je dolgo molčanje.

Dož se je temno ozrl v ogenj, ki je prasketal v kaminu.

»Bembo,« je izpregovoril nenadoma, »poglej tole žerjavico! Ali ni podobna trdnjavi z mogočnimi stolpi? ... Kakor nasipi, bastije, verižni mostovi in same take strašne reči; vse skupaj tvori nezmagljivo trdnjavo ... Glej, in vse se ruši zdaj! ... Ostalo je le še podrto mesto, razvaline in razrušeno zidovje ... Kaj se je zgodilo? Kateri skrivnostni napor je izpodkopal ponosno moč stolpov, ki so se še pred par trenotki dvigali v zrak? ... Pravcat nič je zadoščal, da so se podrli ...«

»Prepodite si te zle slike, svetlost,« je dejal Bembo. »Nobena nevarnost ne preti vaši oblasti.«

Doža je streslo:

»Ah, torej si tudi ti zagledal v tem ognju predpodobo nenadnega razpada najmočnejših gospodstev?«

»Ne, svetlost, te predpodoobe nisem videl, toda zasluhl sem vašo misel; in vznemirja me, da vas vidim tako mračnega, ko se vam vendar smehlja vsa mogoča sreča na zemlji.«

Dož je vstal; počasi je stopil k oknu in z migom povabil Bembo k sebi.

Privzdignil je težki brokatni zastor.

»Kaj vidiš?« ga je vprašal.

»Vidim,« je odgovoril Bembo, »ponosno in veličastno mesto s kupolami, smelnimi stolpi, tisočermi kanali in nešteti gondolami. Vidim marljivo ljudstvo pod nebom, ki ga preletavajo jate golobov. In pravim si, svetlost, da je vse to vaše! Pravim si, da če ste danes poglavar te republike, ste lahko tudi njen neomejeni gospodar, kadarkoli se vam zahoče. Ti oboroženi vojščaki, ki korakajo zdaj v lepem redu po trgu, so straže, ki prihajajo zameniti svoje tovariše — prihajajo zaradi vas; zato, da vas počaste, zato, da zavarujejo vašo moč in vaše življenje.«

Ti barkaroli, ki s spoštovanjem dvigajo oči do naših oken, si pravijo: Tam gori živi, misli in dela človek, ki je najmočnejši v vsej naši republiki, morda celo v vsej Italiji. Tisto brodovje, ki tam dol v oddaljenem pristanišču pričakuje zasidrano vaših ukazov, te ladije, ki se pripravljajo, da razpno svoja jadra, poneso slavo vašega imena na vse štiri strani sveta ... To vidim, svetlost!«

»Ali veš, kaj vidim jaz?« je vprašal Foscari.

Zasukal je Bembo za četrte obrata in mu s prstom pokazal na mrki kamnati sarkosag, ki je spajal palačo z jetnišnico.

»Most vzdihljajev!« je zamrmral Bembo in prebledel.

Dož se je z istim počasnim korakom vrnil na svoje mesto ob kaminu.

»Le redkokdaj grem k temu oknu,« je dejal nato, »kajti nikdar ne vidim tega, kar si videl ti. Neka neodoljiva sila mi venomer obrača oči proti prokletemu mostu, po katerem je stopalo že toliko dožev tulečih od groze ...«

»Svetlost ...«

(Nadaljevanje sledi)

Brez posebnega obvestila.

Potrni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naša izkrenoljubljena mati ozir. stara mati, tašča in teta, gospa

MARIJA MALENŠEK, roj. SOLAR

vdova nadučiteljja

v sredo, dne 7. avgusta 1929 ob 1/2 1. uri po dolgi mučni bolezni in previdena s tolažili sv. vere, v 73. letu svoje dobe bogu vdano preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v petek, dne 9. avgusta 1929 ob 15. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo darovana dne 10. avgusta 1929 ob 1/2 9. uri v Frančiškanski župni cerkvi.

Maribor, Graz, Konjice, dne 7. avgusta 1929.

Žalostna rodbina Malenšek, Ferra in Solar.

Mestni pogrebni zavod v Mariboru.

1874

Mali oglasi, ki služijo v posredovanju in socialne namene obdobja: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5...

Mali oglasi

Zanima, doplačanje in oglaševanje ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10...

Sandale vseh velikosti,

šivane kakor tudi damske, moderne sandale najbolje kupite ali naročite po meri v Mehanični delavnici čevljev in sandalov, Vrtna ul. 8, Maribor.

Učenec za trgovino

s potrebno šolsko izobrazbo se sprejme, vprašati J. Karničnik, Glavni trg št. 11. 1869

Čitaj in povej sosedu!

Pri »Brzopodplatih«, Maribor, Tattenbachovi ulici 14, se kemično čisti in strojno barva čevlje in vse usnjate predmete. Barve na izbiro z raznimi kombinacijami.

Škatlje

v vsaki velikosti in kakovosti izdeluje najboljše, najhitreje in najceneje Foto-Kompanija, Maribor, Gregorčičeva ul. št. 12. 1086

Sobo- in črkošlikanje

izvršuj po cen. hitro in okusno Frano Ambrožič, Grajska ul. 2. 2281

Hiša z mesarijo

na prodaj, Pobrežje pri Mariboru, Cesta na Brezje 78. 1873

Najvišje cene

plača za staro zlato, srebro in novce kakor tudi za zobovje M. Hger-ja sin, Maribor, Gosposka ulica 15. 1548

Ležalne stole

dobite najceneje v trgovini

Drago Rozina 1787

Maribor, Vetrinjska ul. 26

Lister in modne hlače za pomlad

kakor tudi volneni suknjiči v vseh barvah dospeli, ter jih dobite v veliki izbiri v manufakturi 1289

I. Preac, Maribor, Glavni trg 13